

Л. И. БРЕЖНЕВ УОННА Н. В. ПОДГОРНАЙ ПОЛЬША НАРОДНАЙ РЕСПУБЛИКАТЫГАР КЭЛИНЛЭРЭ

ВАРШАВА. От ыйын 21 күнэ. ССТА. Бүгүн Варшавада Польша Холбохунтаах рабочай партиятын уонна ПНР Государственный Советын ытырымаларынан Народный Польша 25 сааһым туолуутун үөрүүтүгэр-көтүүтүгэр кытта ССКП КК Генеральной секретара Л. И. Брежнев уонна СССР Верховный Советын Президиумун Председателя Н. В. Подгорнай кэллилэр.

ПНР СЕИМИН ҮӨРҮҮЛЭЭХ МУНЬАҒА

ВАРШАВА. От ыйын 21 күнүгөр маанна Народная Польша 25 сааһым туолуутунан элбээстээн ПНР сеймин үөрүүлээх муньаҕа буолла. Муньахха ЦХРП КК Вастагы секретара В. Гомулка отун өнөрдө.

Бүгүн бастагы үбэ чинэпэрин түмүктөөн туран, диэте В. Гомулка, билиги байыт историчебыт саҥа кэрдикс көмүгэр эрэл-үөхтүк кирибит. Ааспыт 25 сылларга да, ол курдук инниктин даҕаны, интернационализм принциптеригэр эрэллөөк Польша норуота бэйэтин дойдутун чалгайа сайдарын туһугар харыстаманнаах үлөлөөн, норуоттар социалистическай биригэ үлэлээһиннэни холбохунтаах кыахтарын, кинэ биир сомоҕо буолуутун уонна айа дьыалатын, норуоттар көңүлүнүн утумнаахтык көмүскэһини бөгөргөтүөҕэ.

ССКП КК Генеральной секретара Л. И. Брежнев бэйэтин этигигэр ССКП КК, СССР Верховный Советын Президиумун уонна Советская правительство ааттарыттан бырааттым Польша Народнай Республикатын үлээтөн интиллээччилэрин, Польша Холбо-

хунтаах рабочай партиятын, сейм депутаттарын, Польша норуотун бүтүтүгүн ис сүрөттөөн эвэрдэлээтэ. Эһиги бырааһынныкыт, диэте таб. Л. И. Брежнев, советскай дьон социалистическай дойдулар уопсай бырааһынныкытарын быһытынан, билиги уопсай социалистическай, коммунистическай дьыалабыт кыа-һымылаах хардытына чалылхай туохутун быһытынан ылымаллар.

Муньахха итинни тэҥэ ЦКП КК Вастагы секретара Г. Гусак уонна ГДР Министрдерин Советын председатели В. Штоф тыл аттилар.

БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЯДАРА, ХОЛБОХУН!

САҢГА

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААҒЫ
КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭНИТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОНУНААҒЫ
СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чуралчинского районного комитета
КПСС и районного Совета депутатов
трудящихся Якутской АССР

ОЛОХ

1969 сыл, От ыйын 24 күнэ

ЧЭППИЭР

№ 87 (3732)

Тархара 38-с сыла
Сыаната 2 харчы

ХАС БИИРДИИ КҮН КҮНДҮ. БАРЫ КҮҮҥҮ—ХОДУҔАҒА!

ОТТООҔУН БЫҔААРЫЛААХ КЭМИГЭР КИИРДЭ

Оройуон үрдүнэн оттооһун графика от ыйын 20 күннээх түмүгүнэн 32,1 бырыһыан туолла. Үлэ тэҥиз маһаа бы-
таан, ол түмүгөр биир да хаһаайыстыба графикын агарында кыйаһан толорбокко иһэр.

Райсоветт исполкома бары хаһаайыстыбалар салайааччыла-
рын, индустриалар Советтарын эбэһиннэстээн от ыйын 15 күнүгөр илэ рабочай былаанга көрүлүбүт бары үлэбит аҕыны уонна техниканы от үлэтигэр маассабайдык туруо-
рарга таһаарбыт уураара сорох хаһаайыстыбаларынан би-
лигин да ситэ толоруллубатка иһэр. Рабочай былаан быһы-
тынан барыта 1760 киһи үлэҕэ тахсыахтаах буолуорына
1501 киһи таһыста. Ол иһигэр Ленин аатынан колхоз 58 ки-
һини, Калинин аатынан колхоз 39 киһини уонна Субуруус-
кай аатынан совхоз 169 киһини ситэ таһаара иликтэр.

Ахсаан өттүнэн сүрүн эвенолар бары кэриэте үлэҕэ туру-
рулуһулар. Ол эрээри илик эвеноларын тэрийиһигэ сорох кол-
хозтар суолтаны биэрбэт буолуудара баар. Калинин аатынан
колхоз 4 илик эвенолун тэрийэрин онкугар бири эрэ үлэҕэ
туруорда. Оттон совхоз 8 эвенону ситэ тэрийбэтэ. Оройуон
үрдүнэн 31 илик эвеноларын тэрийэргэ былаанга көрүл-
лүбүт буолуорына 23 эрэ тэриллинэ. Быһымы курдук ол-
гум үүнүүтэ суох, өһуобай уратылардаах сылга илик эве-
нолара оттоноуохха айылаах бары сирн сирийэн оттооһунга
улахан суолтаны ылаалара чалчы.

Общественик сүһү аһымытын бэлэһинэһин быһаары-
лаах көмүгэр кириде. ССКП обкомун бюротун уурадынан
от ыйын 20 күнүгөр атырдыах ыйын 20 күнүгөр диэри
оттооһунга республика үрдүнэн охсуулаах ый биллэриллэ-
нэ. Бу көмөҕө сыллааҕы былаанга 85—90 бырыһыантан итэ-
дэһэ суох толорорго сөрүк туруорулуна.

Билиги оройуонга оттооһуну хаалымттан таһаарар иһин
быһаарылыах дьаһаллар ылааһалара, үлэ тэтимин тосту
күүһүрдөн, бу күннэргэ графика кириһини хааччыйыы эр-
биллэр. Хаһаа оттооһуну эрдэттэн тэҥизнэхтик саралаабыт,
тэрээһин үлэ үчүгэйдик туруоруллубут сирдэригэр күөх сирэн
быһаан олгумнук хомуйаллар. Холбоур, совхоз Болтоҕо-
тооҕу отделениетыгар Константин Павлуцай 9 киһилээх кө-
лөтүн эвенота биридди киһитигэр 10,7 тоннаны оттоон, гра-
фигын 153,9 бырыһыан, Николай Егоров эмнэ итинник эве-
нота биридди киһитигэр 10,5 тоннаны оттоон, графикын 141
бырыһыан толорон совхоз үрдүнэн бастаан иһэлэр. Алл
чуолаан бу эрэ эвенолар оттуур сирдөрө үчүгэй үүнүүлээх
буолбатахтара биллэн турар. Бу да холобурдар атын хаһаа-
йыстыбалар үгүэ эвеноларыгар үлэ тэрээһинэ мөлтөбүн, ал-
бох итэҕестэр баалларын көрдөрөлөр.

Бары эвенолар, бириднилээн отчууттар ортолоругар соци-
алистическай куоталаһымын кыһык тэрийи, былаанга кө-
рүлүбүт туох-баар үлэбит иликни, техниканы үлэҕэ туруо-
руу, үчүгүн таһаарылаахтык, кырдык да дьиниэхэ күү-
рэһиннэхтик үлэлээһини тэрийи—бүтүгүнү күн бойобуой оҥ-
руга. Сүөһүгэ дэлэй аһымыгы бэлэһинэһин сүөһү ин-
тинигин иһиник кэскилин быһаарыла биэр саамай сүрүн үлэ-
тэ, тутатт бопшуруоба буоларын отчууттарга дьиниһик өйдө-
түү, маассабай-политическай үлэни күүһүрдүү көрдөкөр. Ма-
ны тэҥинэн от үлэтигэр сүдүүспанаахтары, рабочайдары
уонна оҕуулаа өбөлөрүн киһиник тардымга кыһамыһын уу-
руохха.

Оттооһунга—бары күүһү!

СОРУКПУТ—ТЭРЭЭҔИҢ ҮЛЭНИ ТУПСАРЫЫ

Субуруускай алтынан совхоз, делениета бастаан, совхоз парт-
биллэрин курдук, оттооһунга
графикаах соруудаҕын баара-
суора 30,3 бырыһыан толорон
иһэр. Ааспыт сыл бу көмүн кы-
тары үчүктэтэххэ, 1092 тоннаан
итэҕэс от оттоонно. Графиктаах
соруудаҕын 26 эрэ бырыһыан то-
лорбут Дождордууран аатынан
отделение уонна 482 тоннаны
оттоохтааҕын онкугар дьыл бач-
чатыгар диэри сыччах 24 тонна-
ны көбөспүт, онон графикын 5
бырыһыан толорбут Соловьев
отделениета ордук хаалан иһэл-
лэр.

Түмүк итинник мөлтөх буол-
бутун аһардаас от үйүүтэ мө-
лтөбүн эрэ быһаарар табыллы-
бат. Ону билиги бастык отделе-
ниеларбыт уонна эвеноларбыт
отчуутарын көрдөрүүлэрэ да-
каастыыр.

Соторутааҕыта совхоз рабо-
чкома оттооһунга отделениелар
уонна эвенолар куоталаһымыла-
рын хаамымытын түмүктөөн көр-
дө. Отделениелартан, эмнэ аас-
пыт сылга курдук, Болтоҕо от-

тоон бириднилээн эвенолар
куоталаһымыларгар кыйыһыла-
уһан Болтоҕо отделениетын
Кимдаллааҕы бириддэттин Па-
влуцай Константин Дмитриевич
салайар тоҕус киһилээх эвенота
таһыста. Бу эвено хас биридди
киһитигэр 10,7 тонна оту оттоон,
графикаах соруудаҕын 153,9 бы-
рыһыан толорон иһэр. Эмнэ бу
биригээдэ Егоров Николай Ег-
орович салайааччылаах тоҕус ки-
һилээх көлө эвенота хас бири-
дди киһитигэр 10,5 тонна оту от-
тоото, графикын 141 бырыһыан
толордо. Бу икки бастык эвено-
лар биридди убаһанан биридми-
һэлэһинилэр.

Кытаанах отделениетыгар ор-
дук үчүгэй көрдөрүүнү Нестерон
Илья Михайлович салайар уон-
аҕыс киһилээх көлөтүн эвенота
ситиһэр. Бу эвено 120 тонна оту
оттоон, графикын 115 бырыһыан

толордо. Хас биридди киһитигэр
7,05 тонна оту көбөстө. Оттон
Болтоҕо отделениетын Харбала-
тааҕы бириддэттигэр Кузьмин
Петр Афанасьевич салайар эве-
нота хас биридди киһитигэр 7
тонна оту оттоото. Бу икки эве-
нолар куоталаһымга иһикс миэс-
тэҕэ таһыстыла, уонна аһамыт
тэҥизини кыһаллар.

Совхоз үрдүнэн от ааспыт сыл-
лааҕар эҕийэх оттоон дьаһал-
лааҕар Кытаанах отделениета ааспыт
сыллааҕар 170 центнеринэн ор-
дук оту көбөстө. Ити барыта би-
лигин үлэни тэрийиһини тупса-
рар наадалааҕыт өтөр. Билигин
туругунан совхоз үрдүнэн 169
киһини онко ситэ таһаара илик-
тит. Ол түмүгөр былааннамыт
эвенолартан 8-һа тэриллэ
иликтэр. Рабочком үлэ тэ-
рээһинини тупсарарга дьаһал-
лары бэлэһэтэ.

И. ЧИЧИГИНАРОВ,

Субуруускай алтынан совхоз
рабочкомун председатели.

Оройуон колхозтарыгар уонна совхозугар от ыйын 20 күннээх туругунан оттооһун субюотката

Хаһаайыстыбалар ааттара	Үлэнир киһи барыта	Эвенолар				Охсуу га	Муньуу га	Кэбинни тонна	Ски- лэс тонна	График туолуу- тун %-на
		толо- ру мех.	мех. аҕар- даах	көлө	илик					
Ленин	202	4	—	11	—	1442	1442	175,7	—	13,5
Эрнэлх Эристини	464	1	7	14	6	2807	2034	746,7	110	33,3
Калинин	141	2	1	4	1	734	515	241	—	32,9
Карл Маркс	159	1	1	5	5	790	557	214,9	—	29,8
Субуруускай совхоз	531	6	3	19	11	3558	2394	1257	—	39,3
Оройуон үрдүнэн:	1501	14	12	53	23	9331	6137	2638,4	110	32,1

МОЛДАВСКАЯ ССР, Углен-
скай оройуон Скуляна сэлэ-
нэтин 850 олохтоохторо сели-
скай библиотека активнай па-
блалчыларынан буолаллар. Би-
блиотека үлэнигэр хонуутааҕы
отууларга уонна фермаларга ли-
тератураны үгүсүк тирдэллэр.

СНИМОККА: библиотекарь
А. В. Симчишина (хаһас диэн)
хонуутааҕы отууга киһитэлэри
аҕалла.

М. МАТЮПАТЕНКО фотота.
ССТА фотохрониката.

Дальний Восток уонна Илин
Сибирь олохтоохторо быһаа Ус-
сурайскайлаабы массыына
огорор завод 60 тыһыынча
«Океан» холодильниктары
ыһахтара. Холодильниктары
огорор сыахтар сыга комплек-
тара кэргэтиллэр. 1971 сыл бүт-
үһүр маһына 200 тыһыынча ап-
парат оҕобуллун таһаарыллар
буолуоҕа.

СНИМОККА: боруобалыыр
станция палачин-слесаря Вла-
димир Барсукон конвейертан
уочараттаах «Океан» ылар.

Ю. МУРАВИН фотота.

... хрониката.

сирин кийн оройгооноарыг тус
хадгальж, хэлмэгч хэлбэр
хүчээр бэлэмжлэх улахан
сүлжээг сүлжүүлэн буулгав
сир реформат мэтлэлт.

Саха сиритэр аграрнай уларыттылар 1920 сылтан сараламмыттар: таңара дьыаларын, маастырыдар уонна сир бадан бас билээччилэр сирдэрэ тутуллан ыһаалыбытара, уобаласка сир бүтүннүүтэ национализациядаммыта итиннэ сир түгэтин хабалалааһыныах «кылааһынай» систематын олугтар сир туһаныа үлэни керен таптыаһыныах принципа олохтоммута. Ол гына баран 1920—21 сс. эмнэ күөдүбүн кэлбит гражданская сарин мэйэйдээн, сорох эра нэһиликкэртэ уонна салыһынаадырга национализация олохтоһон түгэтин баалаһаһыныах төрдүттэн уларыттылар. Сир түгэтин сарина төрүөлүбүт совхозтар уонна колхозтар материалнай-техническэй итиннэ тэвэһин өттүнэн мөлүөх буолан, ону сэргэ сарин туран, үрөһүн хаалбыттар. Гражданская сарин бүһүгүтүн кэннэ партия аграрнай политикатын олоххо кыллэринга бадан сир

перативнай тутуулар, үбүлэһин уонна полуэстатинан политикаһа, тар эмиа батараактар итиннэ дьадактылар интернастаро намыһахтык тутуулар. Советскай уонна кооперативнай-хаһаайыстыбаннай аппараакка Советскай бьылэс диэки тардыллыбыт урукку национальнай интеллигенция, ол иһигэр киин национальностына, вйдоох-санаалаах чомчокотун сабыдылла ураты улахан этэ.

Бу директиванын голорон Советтар Бүтүн Саха сиринээдэ VI съездарэ 1929 с. кулун тутар 4 күнүгэр Саха АССР бүтүннүүттүн үрдүнэн 1929 с. мам мыйы 1 күнүттэн алтынньы 1 күнүгэр дьэри хоһуна, бүрдүк минималы уонна уһаайба сирдэрин төрдүүттэн хаттаан түгээттигини ыштар туһунан уураах таһарыллыта. Оттон Хоту дойду бултанар-балыктанар сирдэрин түгээттигн оһтон кэлэр сылта көрүлүбүтэ.

[illegible]

Сир түнэгтийн дынхнээхтэй олөххө киллэрин сир депутаттарын талар сир обществоларыгар уонна сир түнэгтийн ыштар инструктордар итиннэ боломуочунайдар кинээг апараттарын бэлэмниир уокурк уонна нэһилиэк Советтарын сирээрнээх комитеттарыгар сүктэриллибитэ. Сир түнэгтийнэ САСР правительствота, сир обществолара сир түнэгтэр депутаттары үлэтиннэ уонна кинилэр хамнастарын төлөөхүгүнэ ороскуоттабыт үптэрин таһынан, 30 тыһынча солкуобайы алаабыта.

БСКК уонна РСФСР БС
1929 сыл от ыйын 29 күнүгэр
уураахтарыгар ологуран ытыл-
лыбыт сирэ туһаныы систематын
уларытыа сирэ түгэтинин кыта-
ры сэрэ ытыллыбыта. Ол үлэ-
сүрүн сыалынан, бияр өттүнэ,
үлэни баһыаныйдар ылыт сирдэ-
рин туһаныыларын чөлөгөтүн
уонна кинилэри сирэ холбоһон
туһаныы форматыгар киирэгэ

Саха сиригэр 1929 сыллаары сир реформатын ыһтыгыга кэлэн хаалбуктааһыны ыһтыга тэтимнээр уонна колхозтар экономикаларыгар өхсүүдүлөөх буолбут кэпсэ сыһааналар таһаарылыыбытара. Оһуһун сыһааналарга, холобур, олүү сиргэ ылартан бада өттүнэн аккаастаныһыннэ көгүдүлээһиннэ килдэрнэххэ сөн. Бу сыһаанан бэйэлэрин баа биллилэрин, сүһүнүнэ сүөһүлэрин, уерууһахтыа ыһтытхут сорох баай-кулаак хаһаайыһытыбалара туһанаммиттара, буолаары буолан, орто Азияга ыһтылыыбытын курдук, Саха сиригэр реформа кэһиниттэн тутта баай-кулаак хаһаайыһытыбаларын сүөһүлэрэ тутулаан ыһтылыыбатахтара. Кулаак хаһаайыһытыбаларын сүөһүлэрин сороһун олөххө-дьаһахха орден хаалбыт патриархалынай-родовой сыһааннаһымаллар хаалдыһаннаһымаллар туһанан дьадыһаларга иһтэрэ биэрбиттэра, өһөө: сир өһөөһөтүөтүгар бэйэлэрин сабыдыалларын баһычча харыстаан хааллараллара таһылыыбыта.

Үлэнт-бааһинайдар урут фсодаллар, кулаактар бас билгилэртэ-
гэр сымдыбыт 150 тыһыынчаттан тахса гектар бастыг хаачыстыбаалах сирдэри илбэттэра.
Ону таһынан сирн түгэттин халымматтар балачча сита, урук-
оттүгөр туһаниллыбатах сирдэр
чуолкайданан туһара таһаарыл-
дыбыттара. Реформаттан ордук
батарактар уонна дыдангылар
туһамматтара. Кинилэргэ баста-
ныс категориялаах хoduһа сирин
63,3 бырыһыана, бурдук сирин
64,5 бырыһыана, иккис катег-
ориялаах хoduһа сирин 52,1 быры-
һыана уонна бурдук сирин 48,7
бырыһыана, үчүс категориялаах
сир үс гымматтан биһэ бөрүлүн-
битэ. Орто ди хаһааһыстабалар
итэриэстэре хаһиллыбаста. Урук-
ку сирдэрин бас билэн хаалбыт-
(Бүтүттүн 4 сго. аар.)

Витиги Субурууской аатынан совхозпут 1967 сыллаахха урукку Субурууской аатынан, «Партия XXII съезда», «Комсомол» колхозтар базаларыгар тарилибитэ. Онтон мала ааспыт икки сыл устатыгар совхоз рабочайдарын уонна сулууспанахтарын олохторун материальной уонна культурнай таһыма лары урдээтэ.

Ону, түүх хамтныг нийнээ, кинилэр ылар хам-
настара сытай-сыл ахсын үүнэн ашархатан ко-
рүүххэ сөл. Хамнас ордух үлэнттэргэ оройуон-
наады коэффициент уонна хамнас 80 бырыһа-
ныгар тийіз надбанка аарыллар буолуодуттан
ыла үрдэтэ. Ааспыт сылга мыйдааы орто хам-
нас сүүһү үлэнттэригэр 127, шофердарга 120,
сылгыһыттарга 160, трактористарга 180 солк.
тэҥэспитэ. Оттон агардас быйылгы муусе уст-
тарга Сылган отдалениетын тракторына Дьяч-
ковской Н. Н. 348, шофер Ноговицын Е. А.
536, Волтога отдалениетын дизелинэ Нестерев
Е. А. 453 солк. тийіз захесыбыттара.

ССРС Конституцитын 119 статийатыгар олохуран, бары рабочайдар уонна сулууспалаахтар сылга бириэс бэрэһэлэр уопускаан туһаналлар. Союзкоза ластыт сылга уопуска 426 киһиэхэ бэрэллибитэ. Онуоха 76426 солк. төлөммүтэ. Оттон быһыл биэс мй устатыгар уопускаа 310 рабочай уонна сулууспалаах ытыллына. Кинилэргэ 46727 солк. төлөннө.

Рабочайдар уонна сулуусталлахтар уопуска-
ларын кэмнэр сыныаларын ордук үчүгэй-
тик атааралларын туһугар совхоз дирекцията
уонна рабочеком комитеттанын уураллар.
1-күрүк 1968 сылга 12 киһи киһи сыныа-
лар дьылларга уонна курорттарга, 9 киһи Якут-
скайдаагы туристическай база сыныаммыт
ар. Байыл 10 киһи Москвага Норуот Хаһаа-
р Ситиннилерин Быыстакатыгар, 9
киһи киһи сыныалар дьылларга уонна курор-
ттарга, 5 киһи Якутскайдаагы туристическай
база баран кэлдилэр.

Рабочайдар уонна сулууспалаахтар мэдээн үлэттэн тохтуур түбэлтэлэригэр ыйдаабы өрт хамнастарын кэрининэн пособиелы ылааллар. (Оттон кырдыабастар үрдүк пенсиянан туһаналлар. Ыарахан усулуобуйага үлэллэр рабочайдарга араас чөпчөтүннэр көрүллэллэр. Аңардас кинилэри үлэҥэ кэтэр таҥаһынан хааччы барга сөххөа былырыын 11100 солк, оттон биир - 14400 солк. ороскуоттааты.

Союз рабочийдарын уюна сулуулаа, алааста-
рын оболорун сынньатарга сайын ахсын: ин-
верская лаазыр үлөдир. Онно балырын 35,
быйыл 40 оёо сыннаана. Ити ороскуоттарын
үксүн государство уйунар.

Вийнги сохсонут рабочайдара уонна сулуу-
палаахтара партия уонна правительство аа-
лым ыһаммалларыгар үрдүк огоруунуолаах
үлээн хоруйдуурга дуулуһаллар. Ол курдук
Болтоно отделениетын тракториһа Слепцов Н. Г.
һаспыт алта ый иһигэр сыллаабы былаанын
117 бырыһман толордо. Сыллаабы эбэнэтэли-
тибэтин шофер Неговицын Е. А. эмнэ ыраабы-
нан аһарда. Итинник үчүгэй көрдөрүүнү тра-
ктористар Макарова А. В., Лягинцев С. Н., шо-
фер Макаров П. Г. ситистилэр. Христовцов
П. И. салайар арыс киһилээх эвенога Арыс-
лаахха оёкуола дьютин гутар. Бу эвено сыл
аһардаабы былаанын балтараа бүк толорбута.
Уһууучу үчүгэй көрдөрүүлэри ыанньыксыттар
Слепцова Х. Г., Кривошапкина П. Ф., Седа-
лыщев Т. Д., Сергеева А. Л., Дьячковская
М. Н. уонна да атыттар ситиһэллэр.

Революционный рабочий кыдала изкэтигер
нигган турай, Субуруускай аатынан санхоз ба-
ры үлэһиттөрө В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сы-
ла туолуутун дотойнайдык нэрсэртэ боҕо бы-
һаарыныккалахтар.

И. ЧИЧИГНАРОВ.

ПОЛЬША. Бенедикт хант упрям
издег мечтунства багланнаг ут-
пуг.

ЦАФ—СТА фотонаг.

